

Закон о архивској грађи Савезне Републике Југославије

Закон је објављен у "Службеном листу СРЈ", бр. 12/98 и 13/98.

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Архивска грађа Савезне Републике Југославије, у смислу овог закона, је изворни и репродуковани писани, цртани, штампани, фотографисани, филмовани, фонографисани, читљиво машином или на други начин забележен документарни материјал од трајне вредности и значаја за науку, културу и друге друштвене потребе.

Архивском грађом Савезне Републике Југославије (у даљем тексту: архивска грађа), сматра се архивска грађа која је настала у раду:

1) Савезне скупштине, председника Републике, Савезне владе, савезних министарстава, других савезних органа и савезних организација, Савезног суда, Савезног државног тужиоца, Савезног уставног суда, Народна банке Југославије, Војске Југославије, војних судова, војних тужилаштава, Војног правобранилаштва, Врховног савета одбране; предузећа или других организација којима је савезним законом поверено вршење јавних овлашћења; јавних предузећа, јавних установа и других организација основаних савезним законом и међународних скупова чији су организатори органи Савезне Републике Југославије (у даљем тексту: савезни органи и организације);

2) централних државних органа и установа, централних органа политичких партија и других организација и стручних и других удружења Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, односно Краљевине Југославије;

3) централних политичких органа народноослободилачког покрета, органа власти и управе и политичких и других организација Југославије из времена народноослободилачког рата;

4) централних државних органа и установа, друштвено-политичких организација у федерацији, установа које су вршиле послове од интереса за остваривање функција федерације, заједница основаних савезним законом, друштвених организација и удружења грађана и њихових савеза на нивоу федерације и самоуправних организација и заједница којима је савезним законом поверено вршење јавних овлашћења, као и међурепубличких и међународних скупова чији су организатори ти органи, односно организације Југославије од Другог светског рата до стварања Савезне Републике Југославије;

5) војске Србије и војске Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, односно Краљевине Југославије;

6) јединица народноослободилачке војске и партизанских одреда Југославије, односно Југословенске народне армије и архивска грађа војне природе која потиче од окупатора и њихових сарадника из Другог светског рата;

7) надлежних савезних органа за народну одбрану и оружаних снага Југославије од Другог светског рата до стварања Савезне Републике Југославије;

8) организација политичког, синдикалног и другог удруживања за деловање на територији Савезне Републике Југославије, као и политичких, културних, научних, јавних и других личности чије су активности од интереса за Савезну Републику Југославију, ако се та архивска грађа повери надлежном савезном органу, односно организацији у складу са овим законом.

Члан 2.

Регистратурски материјал Савезне Републике Југославије, у смислу овог закона, јесте сав изворни и репродуковани писани, цртани, штампани, фотографисани, филмовани, фонографисани, читљиво

машином или на други начин забележен документарни материјал и књиге, картотеке и друге евиденције о том материјалу, из кога није одабрана архивска грађа (у даљем тексту: регистратурски материјал).

Члан 3.

Архивска грађа и регистратурски материјал настали радом савезног органа и организације и других субјеката из члана 1. овог закона чувају се као целина (архивски фонд) и из њега се не могу издвајати поједини делови.

Члан 4.

Архивску грађу евидентира, прикупља, преузима, сређује, обрађује, објављује, изучава, заштићује и обезбеђује услове за њено коришћење надлежни савезни орган, односно организација.

Члан 5.

Архивска грађа и регистратурски материјал су у својини Савезне Републике Југославије.

Архивска грађа је културно добро од општег интереса.

Члан 6.

Регистратурски материјал чува се од оштећења, уништења и не може се отуђити док се из њега не одабере архивска грађа.

Члан 7.

Архивска грађа и регистратурски материјал су ван промета, осим у случајевима утврђеним овим законом.

Члан 8.

Архивска грађа и регистратурски материјал могу се износити у иностранство под условима утврђеним овим законом и другим савезним прописима.

Члан 9.

Запослени у надлежном савезном органу, односно организацији који раде са архивском грађом не могу за себе нити за друга лица куповати, стицати поклоном, или на други начин прибављати архивску грађу.

II. ПРАВА И ДУЖНОСТИ САВЕЗНИХ ОРГАНА И ОРГАНИЗАЦИЈА У ЧИЈЕМ РАДУ НАСТАЈУ АРХИВСКА ГРАЂА И РЕГИСТРАТУРСКИ МАТЕРИЈАЛ

Члан 10.

Савезни органи и организације у чијем раду настају архивска грађа и регистратурски материјал дужни су да на прописан начин:

- 1) обележавају и датирају регистратурски материјал и да о њему воде евиденцију;
- 2) класификују регистратурски материјал и да врше текуће архивирање тог материјала;

- 3) чувају регистратурски материјал у сређеном и безбедном стању;
- 4) одабирају архивску грађу из регистратурског материјала и издвајају безвредни регистратурски материјал;
- 5) пописују архивску грађу и регистратурски материјал;
- 6) чувају архивску грађу од оштећења, нестајања и уништења до предаје надлежном савезном органу, односно организацији;
- 7) дају податке и информације надлежном савезном органу, односно организацији ради информисања о архивској грађи;
- 8) предају архивску грађу надлежном савезном органу, односно организацији под условима и у роковима утврђеним овим законом.

Савезни органи и организације дужни су да обавештавају надлежни савезни орган, односно организацију о свим променама стања архивске грађе и регистратурског материјала којима располажу.

Одредбе става 1. тач. 1) до 7) овог члана односе се на организације политичког, синдикалног и другог удруживања за деловање на територији Савезне Републике Југославије.

Члан 11.

Савезни органи и организације одабирају архивску грађу из регистратурског материјала који је настао у њиховом раду, или који се код њих налази.

Одабирање архивске грађе из става 1. овог члана врши се на основу листе категорија регистратурског материјала, са роковима чувања који су они дужни да утврде на прописан начин.

Члан 12.

Одабирање архивске грађе из регистратурског материјала врше савезни органи и организације код којих се та грађа налази, по истеку рокова до којих се поједине категорије регистратурског материјала морају чувати, сагласно листи категорија регистратурског материјала, са роковима чувања из члана 11. овог закона.

Савезни органи и организације дужни су да издвоје безвредан регистратурски материјал, ради уништавања, у року од једне године од дана истека рока чувања утврђеног листом категорија регистратурског материјала, са роковима чувања.

Члан 13.

Савезни органи и организације одабирају архивску грађу на тај начин што из регистратурског материјала издвајају делове који нису од значаја за текући рад, науку, културу и друге друштвене потребе.

О издвојеним деловима регистратурског материјала савезни органи и организације састављају записник.

Издвојени делови регистратурског материјала не могу се отуђити ни уништити све док надлежни савезни орган, односно организација провером не утврди да ли се у том материјалу налази и архивска грађа.

Члан 14.

Савезни органи и организације сређену и пописану архивску грађу која је настала у њиховом раду, или која се код њих налази, на прописан начин и према прописаној динамици, предају надлежном савезном органу, односно организацији кад постане доступна за коришћење, у складу са овим законом, а најдоцније у року од 30, односно 50 година од њеног настанка.

Архивска грађа, као и регистратурски материјал коме није истекао рок чувања, а који је настао у раду или се налази код савезних органа и организације које престану са радом, на прописан начин предаје се надлежном савезном органу, односно организацији, ако није одређено да их преузме други орган или организација.

III. ЧУВАЊЕ, КОМПЛЕТИРАЊЕ, ЕВИДЕНТИРАЊЕ, ОБРАДА И КОРИШЋЕЊЕ АРХИВСКЕ ГРАЂЕ

Члан 15.

Архивска грађа чува се од оштећења, уништења и нестајања применом прописаних мера које се односе на смештај и техничко-технолошку и безбедносну заштиту.

Члан 16.

Архивска грађа комплетира се откупом, поклоном, завештањем, истраживањем и снимањем у земљи и иностранству.

Члан 17.

Ако архивска грађа настала у раду организација политичког, синдикалног и другог удруживања за деловање на територији СРЈ, као и политичких, културних, научних, јавних и других личности чије су активности од интереса за Савезну Републику Југославију није поверена надлежном савезном органу, односно организацији, а буде изложена продаји, право прече куповине, под једнаким условима, има Савезна Република Југославија.

Право прече куповине има Савезна Република Југославија и ако архивска грађа из члана 1. став 2. тач. 2) до 7) овог закона буде изложена продаји.

Члан 18.

О савезним органима и организацијама и другим субјектима у чијем раду настаје архивска грађа, о имаоцима архивске грађе, о архивској грађи, о фондовима и збиркама, о снимљеној и прикупљеној архивској грађи из страних архива и о публикацијама и информативним средствима о архивској грађи из земље и иностранства која је од значаја за историју Југославије, надлежни савезни орган, односно организација води евиденције на прописан начин.

Члан 19.

Обрада архивске грађе и израда информативних средстава о архивској грађи врше се применом прописаних јединствених стандарда и методологије.

Члан 20.

Архивска грађа користи се за научноистраживачке, стручне и друге потребе правних и физичких лица, као и за потребе остваривања функција савезних органа и организација.

Члан 21.

Архивска грађа постаје доступна за коришћење, у смислу члана 20. овог закона, по истеку рокова које утврђују савезни органи и организације у чијем је раду настала или код којих се налази, с тим што ти рокови не могу бити дужи од 30 година, рачунајући од године настанка архивске грађе, односно 50 година ако је то посебним савезним прописом одређено.

Архивска грађа користи се под прописаним условима и на прописан начин.

Кориснику који се не придржава прописа из става 2. овог члана ускраћује се право коришћења архивске грађе.

Члан 22.

Архивска грађа може се привремено износити у иностранство по одобрењу надлежног савезног органа, односно организације на прописан начин.

Члан 23.

Страни држављани могу користити архивску грађу по одобрењу надлежног савезног органа, односно организације.

IV. НАДЗОР

Члан 24.

Надзор над извршавањем овог закона врши надлежни савезни орган, односно организација.

У вршењу надзора овлашћено лице:

1) врши увид у стање регистратурског материјала и архивске грађе и извршавање свих обавеза предвиђених овим законом и другим савезним прописима, ради утврђивања чињеница и околности од интереса за вршење надзора;

2) узима изјаве од одговорних, односно службених лица за архивску грађу и регистратурски материјал;

3) предлаже предузимање превентивних и других мера ради заштите регистратурског материјала и архивске грађе.

Члан 25.

Кад се утврди да савезни орган и организација у раду с регистратурским материјалом и архивском грађом не поступају у складу са овим законом и другим савезним прописима, овлашћено лице:

1) налаже предузимање мера и радњи ради отклањања утврђених неправилности или недостатака, у року који одреди;

2) захтева од савезних органа и организација достављање потребне документације и података, у року који одреди;

3) подноси пријаву надлежном органу за покретање кривичног поступка;

4) подноси пријаву надлежном органу за покретање прекршајног поступка.

Члан 26.

О извршеном надзору овлашћено лице сачињава записник.

Примерак записника из става 1. овог члана доставља се савезном органу и организацији у којој је извршен надзор.

Члан 27.

На чињенично стање утврђено у записнику може се уложити приговор надлежном савезном органу, односно организацији.

Надлежни савезни орган, односно организација дужна је да размотри наводе истакнуте у приговору из става 1. овог члана и о свом ставу обавести подносиоца приговора.

Члан 28.

Овлашћено лице за вршење надзора које је стручно оспособљено за заштиту архивске грађе поседује прописану службену легитимацију.

V. ПОСЕБНА ЗАШТИТА АРХИВСКЕ ГРАЂЕ И РЕГИСТРАТУРСКОГ МАТЕРИЈАЛА

Члан 29.

Савезни органи и организације обезбеђују и спроводе на прописан начин, посебну заштиту архивске грађе и регистратурског материјала у случају ратног стања, стања непосредне ратне опасности или ванредног стања.

Члан 30.

Савезни органи и организације дужни су да у складу са обавезама из плана одбране земље утврде мере за благовремену припрему и заштиту архивске грађе и регистратурског материјала у случају ратног стања, стања непосредне ратне опасности или ванредног стања.

VI. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Кривично дело

Члан 31.

Ко присвоји, прикрије, у већој мери оштети, уништи или на други начин учини неупотребљивом архивску грађу или регистратурски материјал или их изнесе у иностранство без претходног одобрења надлежног савезног органа, односно организације, или омогући другом да то учини, казниће се за кривично дело затвором од 3 месеца до 5 година.

Прекршаји

Члан 32.

Новчаном казном у износу од 10.000 до 100.000 нових динара казниће се за прекршај предузеће или друго правно лице ако:

1) не изврши или неуредно изврши обележавање, датирање, и вођење евиденције о регистратурском материјалу, или класификовање и архивирање регистратурског материјала, или чување регистратурског материјала у сређеном и безбедном стању, или одабирање архивске грађе из регистратурског материјала, или пописивање архивске грађе и регистратурског материјала или чување архивске грађе од оштећења, уништења и нестајања до предаје надлежном савезном органу, односно организацији, или достављање података и информација надлежном савезном органу

односно организацији ради информисања о архивској грађи, или предају архивске грађе надлежном савезном органу, односно организацији под условима и у роковима утврђеним овим законом, или обавештавање надлежног савезног органа, односно организације о свим променама стања архивске грађе и регистратурског материјала којима располажу (члан 10);

2) не утврде листу категорија регистратурског материјала, са роковима чувања (члан 11);

3) не омогући овлашћеном лицу за вршење надзора увид у стање регистратурског материјала и архивске грађе, ради утврђивања чињеница и околности од интереса за вршење надзора, узимање изјава од одговорних службених лица за архивску грађу и регистратурски материјал (члан 24).

За радње из става 1. овог члана новчаном казном у износу од 900 до 9.000 нових динара казниће се за прекршај и одговорно лице у предузећу или другом правном лицу.

Новчаном казном у износу од 900 до 9.000 нових динара казниће се за прекршај и одговорно лице у државном органу ако изврши неку од радњи из става 1. овог члана.

Члан 33.

Новчаном казном у износу од 900 до 9.000 нових динара казниће се за прекршај свако лице запослено у надлежном савезном органу, односно организацији које ради са архивском грађом а које за себе или за друго лице купи, стекне поклоном или на други начин прибави архивску грађу (члан 9).

Архивска грађа која је предмет прекршаја из става 1. овог члана одузеће се.

VII. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 34.

Удружења грађана и друга правна лица која су имаоци архивске грађе настале у раду друштвених организација и удружења грађана и њихових савеза на нивоу федерације (члан 1. став 2. тачка 4. овог закона) дужни су да ту архивску грађу предају надлежном савезном органу, односно организацији у року који споразумно утврде, а најдоцније у року од пет година од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 35.

Прописи за извршавање овог закона донеће се у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 36.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о архивској грађи федерације ("Службени лист СФРЈ", бр. 11/86).

Члан 37.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу СРЈ".